

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Hautala, Miriam; Luoma-aho, Vilma

Title: Miten puolustautua digitaalisilta massahorjutusaseilta?

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © 2023 Maanpuolustuskurssiyhdistys ry

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Hautala, M., & Luoma-aho, V. (2023). Miten puolustautua digitaalisilta massahorjutusaseilta?. *Maanpuolustus*, (146), 38-41. <https://www.maanpuolustus-lehti.fi/miten-puolustautua-digitaalisilta-massahorjutusaseilta/>

MAANPUOLUSTUS

MAANPUOLUSTUSKURSSIYHDISTYKSEN JULKAISU

(<https://www.maanpuolustus-lehti.fi>)

Miten puolustautua digitaalisilta massahorjutusaseilta?

04.12.2023 | Miriam Hautala & Vilma Luoma-aho

Viime vuosien suuret yhteiskunnalliset haasteet korona-ajasta sotaan ovat avanneet monia uusia digitaalisen vaikuttamisen keinoja. Suomalaisen yhteiskunnan jalokivi, luottamus sekä viranomaisiin että toisiin kansalaisiin, on tullut haastetuksi. Hyökkäystila on laajentunut ihmismieleen, jossa vaikuttamista on tehty autoritääristen valtioiden keskeisillä vaikuttamisvälineillä, "massahorjutusaseilla" (*Digital Weapons of Mass Destabilization, DWMD, Johnson, Brown & Massad, 2020*).

Informaatiopsykologisella vaikuttamisella ja massahorjutusaseilla pyritään horjuttamaan henkistä kriinkestävyyttä vaikuttamalla ihmisten päätöksentekokykyyn sekä käsityksiin ympäröivästä todellisuudesta ja yhteiskunnasta. Vihamielisen vaikuttamisen yhteiskunnalliset seuraukset voivat olla hyvinkin laajoja – pahimmillaan se horjuttaa kansallista yhtenäisyyttä ja yhteiskunnan vakautta sekä vähentää maanpuolustustahtoa.

Informaatiopsykologista vaikuttamista torjutaan parhaiten ihmismielessä

Vaikuttamiselle altistavia haavoittuvuuksia on syytä tutkia, ja keinoja vihamielisen informaatiovaikuttamisen torjumiseen tulee kehittää. Käytännössä informaatiopsykologisen vaikuttamisen torjuminen tarkoittaa esimerkiksi riittävän tiedon tarjoamista kansalaisille. Erytisen olennaista on kuitenkin puolustautua siellä, mihin vaikutusyritykset todella kohdistuvat – kognitiivisella tasolla, eli ihmismielessä.

Kognitiivisella turvallisuudella tarkoitetaan sellaista tilaa, jossa yksilöön kohdistuvaa, tarkoitukseltaan ja tavoitteiltaan vihamielistä informaatiovaikuttamista pystytään hallitsemaan ja torjumaan tai jossa sillä ei ole vaikutusta. Kognitiivinen turvallisuus on osa yksilön resilienssiä ja tilana tavoiteltava, sillä toteutuessaan se puolustaa ihmismieltä haitallisilta vaikutusyrityksiltä ilman jatkuvia ja aktiivisia toimenpiteitä, kuten faktantarkistusta.

Vaikutusyritysten torjuminen ja niiltä puolustautuminen on sitä tehokkaampaa, mitä tietoisempi yksilö vaikutusyrityksistä on. Tämä ilmiö tunnetaan vaikutustietoisuutena (persuasion knowledge), joka on tutkimusten mukaan tilanneriippuvaista: selkeissä vaikutusyrityksissä suodatamme viestiä tehokkaammin kuin epä määräisissä vaikutusyrityksissä. Vaikutusyritykset

onnistuvatkin useimmiten parhaiten silloin, kun ne on tehty uhrin tiedostamatta ja aikaisemmin tuntemattomilla tavoilla. Tehokkaita keinoja ovat esimerkiksi huumori, kuten meemit, tai kyseenalaistaminen, joka nähdään usein analyttisenä ja itsenäisenä ajatteluna.

Manipuloidussa deepfakevideossa Ukrainan presidentti Volodymyr Zelenskyi vaikuttaa antavan antautumiskäskyn sotilailleen maaliskuussa 2022. Valeutusta esitettiin hakkeroidussa Ukraine 24 -televisiokanavan lähetyksessä ja verkkosivuilla.

Kuva: Antti Aimo-Koivisto / Lehtikuva

Nykyajan haasteisiin on vastattava nykyajan keinoin

Perinteisesti kognitiivista turvallisuutta tukevia ja vahvistavia tekijöitä, kuten medialukutaitoa, koulutuksen tasoa sekä yhteiskunnallisiin rakenteisiin ja instituutioihin kohdistuvaa luottamusta, on pidetty Suomessa korkeina. Toisaalta länsimaissa ehdottomana pidetty arvo, sananvapaus, tarjoaa valitettavasti aseensa vihamielisen informaatiovaikuttamisen käyttöön. Lisäksi esimerkiksi tekoäly ja sosiaalinen media haastavat vahvuksiämme ja kysyvät perinteisen medialukutaidon sijaan kriittistä ajattelua tukevaa monilukutaitoa.

Etenkin trollitilien ja bottien systemaattinen hyödyntäminen sekä se, että useat algoritmit suosivat polarisoivaa sisältöä, lisäävät epäluotettavan sisällön tavoitavuutta luotettavan sisällön kustannuksella. Kun lisäksi manipuloitu sisältö, kuten poliittisista johtajista tehdyt deepfaket, ovat yhä uskottavampia, luotettavuuden arviointi on käynyt haastavammaksi. Virheellistä sisältöä korjaavat viestit eivät puolestaan useinkaan tavoita yleisöä toivotulla tavalla.

Vaikka sosiaalinen media haastaa kognitiivista turvallisuuttamme ja kriisinkestävyyttämme, se tarjoaa myös valtavasti mahdollisuuksia. Ääneen pääsevät yhä useammat, ja viranomaiset ja päättäjät voivat viestiä reaaliaikaisesti. Sosiaalisessa mediassa vuorovaikutus kansalaisten sekä päättäjien ja viranomaisten välillä on helpompaa, minkä lisäksi sosiaalinen media parhaimmillaan tukee median roolia vallan vahtikoirana.

Resilienssi on haavoittuvuuksien vastavoima

Vaikuttamiselle altistavien haavoittuvuuksien tunnistamisen lisäksi tärkeää on haavoittuvuuden vastavoiman, resilienssin, rakentaminen sekä yksilötasolla että yhteiskunnallisesti. Käytännössä se tarkoittaa esimerkiksi strategista viranomaisviestintää, eli muun muassa virheellisen tiedon oikaisemista sekä oikea-aikaisen ja saavutettavan tiedon tarjoamista kansalaisille.

Vihamielinen informaatiovaikuttaminen kohdistuu laajasti koko väestöön, mikä korostaa koulutuksen, sivistyksen ja vaikutustietoisuuden merkitystä resilienssin rakentamisessa. Lisäksi on tärkeää pyrkiä ehkäisemään ja korjaamaan niitä kokemuksia, kuten osattomuutta ja toiseutta, jotka rapauttavat sosiaalista identiteettiä ja luottamusta yhteiskuntaan.

Emme varmasti ole ainoita, jotka pyrkivät tunnistamaan kognitiivista turvallisuuttamme horjuttavia haavoittuvuuksia – samoja haavoittuvuuksia vihamieliset tahot käyttävät jatkuvasti hyväkseen. Vain tunnistamalla haavoittuvuutemme voimme rakentaa resilienssiä ja tehokasta puolustusta kansalaistemme mielissä.

Kirjoittajat

Miriam Hautala on Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulun jatko-opiskelija, joka tutkii väitöskirjassaan viranomaisviestinnän haavoittuvuuksia ja resilienssin rakentamista. Lisäksi hän työskentelee Jyväskylän yliopiston IT-tiedekunnan KILPI-hankkeessa, joka kehittää kognitiivisen turvallisuuden tutkimusta ja opetusta Suomessa.

Vilma Luoma-aho on viestinnän johtamisen professori ja koulutuksesta vastaava varadekaani Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulussa. Luoma-aho toimii MATINEn yhteiskuntatieteellisen jaoston puheenjohtajana. Parhaillaan Luoma-aho tutkii Maanpuolustuksen kannatussäätiön rahoittamassa HIJACK-projektissa viestinnän kaappauksia, ja on juuri palannut West Pointin Sotilasakatemian Cyber-instituutista lyhyeltä tutkijavaihdolta. Luoma-aho on suorittanut 212. maanpuolustuskurssin.

Lisää aiheesta: